

DE ZESTIENDEEUWSE BRUGSE SCHILDER

WILLEM BENSON

EEN AANVULLING

Na de studie van W. H. J. Weale over de schilders van het geslacht Benson te Brugge¹ en de documentenpublicatiën over Ambrosius, Willem en Jan Benson door de Brugse stadsarchivaris R. A. Parmentier², is men over het leven van de Brugse schilder Willem Benson betrekkelijk goed gedocumenteerd. Aan de hand van de voormelde publicatiën zou overigens al een mooie monografie kunnen samengesteld worden, zoveel te meer daar de levensloop van Willem Benson doorspekt is met enkele pittige bijzonderheden, die aan het verhaal afwisseling en kleur kunnen bezorgen.

Zowel W. H. J. Weale als R. A. Parmentier hebben hun documentatie zogoed als uitsluitend uit het archief van de stad Brugge geput. Beide auteurs waren onderlegde kenners van de zestiendeeuwse Brugse schilders en daarenboven als weinigen met de verzamelingen van het Brugse stadsarchief vertrouwd. Billijkerwijs mocht men dan ook aannemen, dat er in verband met Willem Benson nog slechts bitter weinig uit het voornoemde archief zou op te diepen vallen. De hierna gepubliceerde bescheiden, alle aan hetzelfde archief ontleend, wijzen nochtans op het tegengestelde: ze tonen aan dat een doorgedreven systematisch onderzoek nog tot onverhoopte resultaten kan leiden. Ongetwijfeld is onze oogst, wat het aantal stukken betreft, niet te vergelijken met hetgeen werd ingezameld door R. A. Parmentier, die niet minder dan

¹ *Les peintres de la famille Benson à Bruges*, in onderhavig tijdschrift dl. LVIII (1908), blz. 149-155.

² *Bescheiden omtrent Brugsche schilders van de 16e eeuw. I. Ambrosius Benson*, in onderhavig tijdschrift, dl. LXXX (1937), blz. 87-129; *II. Willem Benson*, t.a.p., dl. LXXXI (1938), blz. 27-44; *III. Jan Benson*, t.a.p., dl. LXXXI (1938), blz. 186-196.

twee en twintig nieuwe documenten aan het licht bracht. Weale en Parmentier kunnen echter als ontginners van een braakliggend terrein beschouwd worden; wij kwamen slechts als zanters achterna.

Het doel van onze navorsingen was dan ook niet de figuur van Willem Benson ten voeten uit op te bouwen; wij wilden ze alleen op enkele plaatsen aanvullen of nader toelichten. Wij beoogden anders niet dan een aanvulling te leveren bij het reeds voorhanden materiaal.

Het tijdstip waarop Willem Benson ter wereld kwam, kon tot nog toe slechts bij benadering verondersteld worden. Thans krijgen wij dienaangaande zekerheid. In de hierna volgende documenten wordt de ouderdom van Willem Benson tot tweemaal toe aangegeven: op 10 December 1564 was hij drie en veertig jaar oud en rond het midden van Februari 1567 was hij er vijf en veertig³. Hij werd dus in 1521 of 1522 geboren. Met de kennis van het tijdstip zijner geboorte weten wij meteen op welke leeftijd al de andere gekende feiten van zijn bestaan zijn voorgevallen.

Na de meer genoemde bijdragen van Weale en Parmentier was bekend, dat Willem Benson rond half April 1544 met Johanna van Bambeke in het huwelijk trad. Voorafgaandelijk sloot hij een huwelijkscontract, dat te Brugge werd verleden. Daarna was van onze schilder pas op 8 Juli 1550 opnieuw sprake⁴. Er bleef aldus een tijdspanne van zes jaar open, die tot allerlei veronderstellingen kon aanleiding geven⁵. Deze leemte wordt nu op gelukkige wijze aangevuld: de aanwezigheid van Willem Benson te Brugge wordt enerzijds in een latere publicatie van R. A. Parmentier op 8 November 1546, anderzijds in onze documenten op 12 December 1547 en

³ Zie verder documenten nr. 9 en 10.

⁴ Zie: R. A. PARMENTIER, *Bescheiden... II. Willem Benson*, a.w., blz. 28-29.

⁵ Men denke, bijvoorbeeld, aan de vérstreckende hypothesen, die in verband met Gerard David werden opgebouwd naar aanleiding van het feit dat men van deze schilder tussen 1511 en 1515 niets afweet. Zie vooral: G. J. HOOGEWERFF, *Vlaamsche kunst en Italiaansche Renaissance*, Mechelen-Amsterdam, z.j., blz. 91 en vlg.

23 Augustus 1548 aangetoond ⁶. Na 1550 werd Willem Benson nog op 9 Februari en 16 November 1553 te Brugge aange- troffen ⁷. Hieraan mag nu nog toegevoegd worden : op 15 No- vember 1554, datum waarop hij door de Brugse schepenen veroordeeld werd tot het betalen van een schuld aan de weduwe van Joost Stallinck ⁸.

Tussen 1544 en 1554 wordt meester Willem aldus geregeld in Brugge bescheiden vermeld. Hieruit menen wij te mogen afleiden, dat hij gedurende deze tijdspanne steeds te Brugge verbleef of althans deze plaats niet voor lange tijd heeft verlaten.

Kort daarop is Willem Benson wel voor een betrekkelijk lange periode uit zijn geboortestad vertrokken. Om wille van zijn verblijf buiten Brugge werd hij zelfs van overheidswege ontheven van de hoedanigheid van voogd over de minder- jarige kinderen van Jacob de Payere en van Allard de Payere, respectievelijk op 9 Maart 1556 en 18 Augustus 1558 ⁹. Over de duur noch de reden van zijn afwezigheid staan echter geen de minste gegevens te onzer beschikking.

Eerst op 16 Mei 1560 wordt Benson opnieuw te Brugge aangetroffen ¹⁰, in welke plaats hij naar alle waarschijnlijkheid tot omstreeks 1570 metterwoon gevestigd bleef. Dat wil geenszins zeggen, dat hij tussenin nooit Brugge zou verlaten hebben. Wel integendeel. Af en toe kan hij de een of andere vreemde stad hebben bezocht, ja zelfs naar het buitenland zijn getrokken, maar zijn afwezigheid zal stellig slechts van kortstondige aard geweest zijn. Aldus tonen onze documenten aan, dat Willem Benson gedurende deze periode althans éénmaal naar Antwerpen reisde en zelfs het Kanaal is over- gestoken.

⁶ Zie : *Belgisch tijdschrift voor oudheidkunde en kunstgeschiedenis*, dl. IX (Antwerpen, 1939), blz. 46, nr. 4, en onze documenten nrs. 1, 2, 3.

⁷ Vgl. R. A. PARMENTIER, *Bescheiden... III. Willem Benson*, blz. 31-32.

⁸ Zie verder document nr. 4.

⁹ Voor het eerste geval zie verder document nr. 5; voor het tweede R. A. PARMENTIER, *Bescheiden... III. Willem Benson*, blz. 32.

¹⁰ Zie : R. A. PARMENTIER, a.w., blz. 33, nr. 7.

In verband met de reis naar Antwerpen worden de volgende bijzonderheden medegedeeld. Op de vooravond van Allerheiligen in 't jaar 1564 had Willem Benson plaats genomen op een wagen, waarmede de reis zou ondernomen worden, samen met Hugo Janssens, Robrecht Imbona, Jan Clays en diens broeder. Toen de wagen van aan de Kruispoort zou vertrekken, werd hij opgehouden door een zekere Pieter Douffay, die, geholpen door zijn dienaar, de voornoemde Jan Clays wilde doen arresteren omdat deze hem nog een bedrag van drie en twintig gulden schuldig was. Hierop beloofde Jan Clays het verschuldigde bedrag binnen de eerstvolgende veertien dagen te voldoen, waarna de reis kon aanvangen. Deze belofte ten spijt, schijnt Jan Clays ook ditmaal niet stipt zijn woord te zijn gestand gebleven. Op 10 December daaraanvolgende liet Pieter Douffay inderdaad door een notaris, op de getuigenissen van de personen die er aanwezig bij geweest waren, de belofte van Jan Clays wettelijk vastleggen ¹¹.

Wanneer meester Willem naar Engeland afreisde, is niet te zeggen. Op 14 Februari 1565 was hij zeker nog te Brugge en verkocht toen, samen met zijn vrouw Johanna van Bambeke, een huis dat hun beiden toebehoorde aan een zekere Jan Maelbrancke. In October van hetzelfde jaar is Johanna van Bambeke overleden en op de Sint-Jacobsparochie te Brugge begraven. Op 22 November daaropvolgende worden de kinderen van Willem Benson, ingevolge het overlijden van hun moeder, door de stedelijke overheid van Brugge van voogden voorzien ¹². Zeer waarschijnlijk dus zal meester Willem niet vóór het einde van 1565 zijn geboortestad verlaten hebben. Over zijn terugreis uit Engeland echter zijn wij beter ingelicht. Samen met nog enkele andere personen verliet hij Londen op 15 October 1566. Bij het uitvaren van de Theems, ter hoogte van het havenstadje Queensborough op het eiland Sheppey, werd het schip, waarmede de overtocht van het Kanaal zou ondernomen worden, door een Engelse oorlogsbodem gepraaid. De Engelse piraten dienden Willem Benson

¹¹ Zie verder document nr. 8.

¹² Zie : R. A. PARMENTIER, *a.w.*, blz. 36-38.

en zijn gezellen een pak slaag toe en namen heel wat levensmiddelen in beslag, waarna zij naar alle waarschijnlijkheid het schip naar Vlaanderen lieten afvaren ¹³.

Omtrent het doel van de voormelde reizen worden, jammer genoeg, geen bijzonderheden medegedeeld. Wij menen nochtans wel te mogen vermoeden, dat Willem Benson zich niet uitsluitend voor zijn plezier naar Antwerpen en naar Londen zal begeven hebben. Zelfs het feit, dat zijn broeder, Jan Benson, samen met zijn gezin sedert 1564 in de Engelse hoofdstad gevestigd was ¹⁴, wettigt nog niet de vele risico's en de hoge kosten van een overtocht van het Kanaal.

Onze documenten wijzen verder nog op de nauwe betrekkingen die tussen Willem Benson en de Brugse familie de Payere bestonden. Meester Willem heeft inderdaad als voogd gefungeerd over de minderjarige kinderen van Mattheus, Allard en Jacob de Payere ¹⁵. Welnu, het Brugse gewoonterecht schreef voor dat bij de aanstelling van voogden op de eerste plaats de bloedverwanten daarvoor in aanmerking moesten komen ¹⁶. De betrekkingen schijnen dus van familiale aard geweest te zijn : ze waren het gevolg van het huwelijk van Willem Benson met Johanna van Bambeke, want de voormelde Jacob de Payere is als getuige opgetreden bij het sluiten van haar huwelijkscontract ¹⁷.

Ook met zijn vakgenoot en gildebroeder Nikolaas Cornelis, zoon van de bekende Brugse meester Albert Cornelis, leefde Willem Benson op goede voet. Dit mag worden afgeleid uit het feit, dat Benson als borg voor Cornelis is opgetreden ¹⁸.

¹³ Zie verder document nr. 9.

¹⁴ Vgl. H. DEVOGHELAERE, *De Zuidnederlandsche schilders in het buitenland van 1450 tot 1600*, Antwerpen, 1944, blz. 68.

¹⁵ Zie verder documenten nrs. 1, 2, 3, 5 en R. A. PARMENTIER, *Bescheiden... III. Willem Benson*, blz. 32, nr. 6.

¹⁶ Zie : L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutume de la ville de Bruges*, dl. I (Brussel, 1874), blz. 82-84.

¹⁷ Zie : R. A. PARMENTIER, *Bronnen voor de geschiedenis van het Brugsche schildersmilieu in de XVIe eeuw. VII. Klaas Cornelis*, in *Belgisch tijdschrift voor oudheidkunde en kunstgeschiedenis*, dl. IX (Antwerpen, 1939), blz. 46, nr. 4.

¹⁸ Zoals de vorige noot.

Onze bijdrage, die zoals gezegd enkel een aanvulling wil zijn van de publicatiën van W. H. J. Weale en R. A. Parmentier, zal dan ook rechtstreeks bij deze aansluiten door de tekst van onze documenten, naar het voorbeeld van deze voorgangers, integraal te laten volgen.

A. SCHOUTEET

BIJLAGEN

1.

1547 December 12. — *Ter vervanging van Jacob de Payere, overleden, wordt de schilder Willem Benson aangesteld als voogd over Victor, de minderjarige zoon van Mattheus de Payere en diens vrouw, Barbara de Boc.*

Willem van Beinson, schildere, juravit tutor in stede van Jacob de Payere, overleden, met Lancelot van Roo, te vooren voochd van Toorkin, Matheeus de Payers zuene by Barbele Bocx, uxor. Actum den 12^{en} in Decembre 47, present: Themseke, overzienre, Eede ende Velde, scepenen.

Weeskamer van Brugge, aantekenboek van eedsafleggingen door voogden over de jaren 1545-1558, blz. 99v., nr. 10.

2.

1548 Augustus 23. — *Ter vervanging van Jacob de Payere, overleden, wordt de schilder Willem Benson benoemd tot voogd over Gabriël en Jan, de twee minderjarige kinderen van Allard de Payere en diens echtgenote Magdalena Noppe.*

Guillame Benson, schildere, juravit tutor in stede van Jacop de Payere, overleden, met Cornelis de Bavelare, te vooren voochd van Gabriël ende Hannekin, Alaert Janszuene ghezeidt de Payere kinderen by Magdaleene Noppe, uxor prima. Actum 23^{en} in Ougst 1548, present: Christiaens ende Wintere, scepenen.

T. a. p., blz. 101, nr. 6.

3.

1548 Augustus 23. — *Willem Benson, de schilder, wordt aangesteld als voogd over Mattheus, de minderjarige zoon van Mattheus de Payere en diens vrouw Elizabeth de Nayere, dit in vervanging van Jacob de Payere, overleden.*

Guillame Benson, schildere juravit tutor in stede van Jacop de Payere, overleden, met Adriaen de Nayere, te vooren voochd van Theeukin, Matheeus de Payers zuene by

Lysbette Snayers, uxor. Actum den 23 in Ougst 1548,
present : Christiaens ende van Wintere, scepenen.

T. a. p., blz. 149v., nr. 7.

4.

1554 November 15. — *Schepenen van Brugge veroordelen Willem Benson tot betaling van een schuld van 3 pond 16 schelling 11 denier groot aan de weduwe van Joost Stallinck.*

Ten poorterssche etc. zo was Guillame Benson, verweerere, achtervolghende zyne kennesse ghedaen by meestre Simoen vander Cappelle, zyn procureur, by vonnesse van scepenen ter maninghe van den heere ghecondempneert in live ende in goede jeghens ende ten verzoucke van joncvrouwe Jozyne, weduwe van wylen Joos Stallinck, heesscheghe, in de somme van drie ponden zeventhien scellinghen elleven penninghen grooten als reste van vier ponden neghenthien scellinghen ende vier penninghen grooten, daerinne hy by cedula van zynder handt in daten acht Lauwe in 't jaer 1551 hem verbonden hadde ten proffycyte van tsheesscheghens mans sterfhuus ende die beloofte te betaelene by thien scellinghen grooten telcken vier maenden toter vulder betalinghe, ende dat overmids dat dezelve verweerere d'eerste vier maenden heeft laten achterhaelen de tweetste vier maenden zonder betalinghe, in welcken ghevalle by derzelve cedule besproken was, dat de gheheele scult ghevallen zoude wesen te gheldene ende te betaelene de voornoomde restende drie ponden zesthien scellinghen elleven penninghen grooten, d'eene heltscheede binnen eender maent eerstcommende, ende d'andre heltscheede binnen eene andere maendt daernaer volghende, ende dat up souffisante zekere die de verweerere promptelick ghehouden werdt daerof d'heesscheghe te doene indien hy den voors. dach ghebruucken wille, ende bovendien was de voors. verweerere ghecondempneert d'heesscheghe te betaelene de wettelicke costen by hem ghedoocht in dit vervolch, ter taxatie van scepenen.

Actum ten daghe ende jare als boven (den vichthiensten dach van Novembre in 't jaer vichthienhondert vier en vyftich).

Register van de vierschaar van Brugge over de jaren 1554-1558, blz. 17v.-18.

5.

1556 Maart 9. — *In vervanging van Willem Benson, afwezig, wordt de molenaar Herman de Payere aangesteld tot voogd over Pieter en Antonine, de twee minderjarige kinderen gesproten uit het huwelijk van Jacob de Payere en Barbara de Wulf.*

Herman de Payere, muelenare, juravit tutor in stede van Guillame Benson, overleden¹⁹, met Jan de Velder, te vooren voochd van Pierkin ende Anthoninkin, Jacop de Payers kinderen by Barbele Swulfs, ux or. Actum den 9^{en} in Maerte 1555, present: Coste, raedt, Voocht ende Merendre, scepenen.

Weeskamer van Brugge, aantekenboek van eedsafleggingen door voogden over de jaren 1545-1558, blz. 116v., nr. 5.

6.

1558 December 12. — *In vervanging van Lancelot van Roo, overleden, wordt Jacob Cools aangesteld tot voogd over Victor, de minderjarige zoon van Mattheus de Payere en diens vrouw Barbara de Boc.*

Jacob Cools, de jonghe, zwoer voochd in stede van Lanceloot van Roo, overleden, te vooren voochd met Guillame Benson, van Victor, de zuene van Matheus de Payere by Barbara, zyne wive. Actum den 12^{en} in December 58, present: Heede, overziendere, Reynaert ende Halle, scepenen.

Weeskamer van Brugge, aantekenboek van eedsafleggingen door voogden over de jaren 1558-1576, blz. 175, nr. 12.

7.

1560 October 3. — *In de plaats van Paulus Beildeman wordt Jan de Cocq aangesteld als voogd over de drie minderjarige kinderen van Victor de Raedt en diens vrouw Anna Benson.*

Jan de Cocq, scoemakere, juravit voochd in stede van Pauwels Beildeman, verlaten, te vooren voochd met Guillame Benson van Christiaen, Loyseken ende Jozyneken, libri Victoor de Raedt by Janneken Benson²⁰, ux or. Actum den 3^{en} Octobre 60, present: Barradot, overziendere, Bood ende Berghe, scepenen²¹.

T. a. p., blz. 233, nr. 7.

¹⁹ Dat Willem Benson toen nog in leven was en er hier dus een verschrijving moet gebeurd zijn, blijkt afdoende uit de volgende documenten. Zeer waarschijnlijk mag het woord *overleden* derhalve geëmendeed worden in *afwezig* of *verlaten*.

²⁰ Deze Anna Benson is de natuurlijke dochter door Ambrosius Benson verwekt bij Pierine Michiels. Na het overlijden van haar man, Victor de Raedt, die kort vóór 16 Mei 1560 stierf, is Anna Benson hertrouwd met Nikolaas de Cam. Zie: R. A. PARMENTIER, *Bescheiden... II. Willem Benson*, blz. 33, noten 1, 2.

²¹ De bovenstaande aantekening werd reeds signaleerd door R. A. PARMENTIER, *a.w.*, blz. 33, noot 2.

8.

[1564] December 10. — *De notaris Nikolaas vanden Dycke instrumenteert, dat Jan Clays, in 't bijzijn van Hugo Janssins, Robrecht Inbona en Willem Benson, heeft beloofd aan Pieter Douffai een achterstallig bedrag van drie en twintig gulden binnen de eerstkomende veertien dagen uit te keren.*

10^{en} Decembre ²². — In Dei nomine. Amen. — Uutedien dat redene bewyst ende recht begheert, dat men attestere ende certifiere warachtighe zaken, zonderlinghe dies verzocht zynde, zo eyst dat up den dach van hedent voor my, Niclaey vanden Dycke, notaris apostolycq in den Raet van Vlaenderen gheapprobeert, ende den oorconden onderscreven, ten verzoucke van Pieter Douffay ²³, poorter ende riemakere binder stede van Brugghe, ghecompareert zyn in persooene Huughes Janssins, oudt 33 jaren ofte daerontrent, hoemakere van zynen ambachte, voort Ruebrecht Imbona ²⁴, oudt 31, ende Guillame Benson, 43 ofte daerontrent, dewelcke attesteerden ende certifieerden by hemlieden eede, manne waerheyte ende deel hemelrycx, hooghelick by my daertoe ghestaeft zynde, dat zy by, an ende present zyn gheweest up Alderheylighen-avont in 't jaer XV^c vierentzestich, zittende up eenen waghene by de Cruuspoorte binder voorn. stede van Brugghe, omme also ghezaemdelick te rydene naer Antwerpen, aldaer de voornoomde Pieter Douffay ghekommen es an dezelve waghene, waer oock up was zittende eenen Jan Clays ende zynen broedere, van welcken Jan Clays hy, Pieter, verzochte betalinghe t'hebbene van drie ende twintich ghuldens die dezelve Jan Clays hem t'achter was, ende also hy, Pieter, gheerne met eenen dienare den voorn. Jan Clays hadde ghedaen letten ende arresteren, hoorden zy deposanten dat dezelve Jan Clays ende zynen broedere hem, Pietere, de voorn. 23 ghuldenen beloofden te zenden ende betalen binnen veerthien daghen

²² Alhoewel het jaartal bij de datering ontbreekt, menen wij onderhavig document gerust van 1564 te mogen dateren. Het voorval in het stuk vermeld had inderdaad plaats op 31 October 1564 en toen beloofde Jan Clays binnen de eerstvolgende veertien dagen de geëiste schuld te zullen voldoen. Langer dan tot 10 December van hetzelfde jaar zal Pieter Douffay wel niet gewacht hebben om de belofte van Jan Clays te laten registreren.

²³ Identiek met „Pieter Douffay, riemakere van zynen ambochte, oudt 28 jaren”, vermeld in een akte d.d. 10 October 1562. Zie: Brugge, stadsarchief, *schouwboek over de jaren 1554-1584*, blz. 168 v.

²⁴ Voorzeker identiek met „Ruebrecht Imbona...”, cleermakere van zynen style, oudt 28 jaren of bet”, vermeld in een akte d.d. 7 Augustus 1563. Zie: Brugge, stadsarchief, *gerechtelijke dossiers*, nr. 590.

daernaer, up welcke belofte hy, Pieter, den voorn. Jan Clays heift laten vertrecken; verclaersende huerlieder depositie ende verclaers waer te wesene; zo moet hemlieden God helpen ende alle Gods heylighen. Verzouckende de voorn. Pieter an my, notaris voorseyt, hem hierof ghemact t'hebbene één instrument ofte meer.

Actum ten daeghe ende jare als boven ter presentie van Hubrecht Boone ende Guillame Benson, oorconden daerover gheropen ende ghebeden.

Overleg over de jaren 1565-1566,
nr. 217.

[1567, ca. half Februari?] ^{9.} ^{25.} — *Ten overstaan van schepenen van Brugge leggen Mattheus Neyts, Bartholomeus de Kynderen, Lambert Pieterssens, Willem Benson en Servaas Janssens een verklaring af betreffende het praaien van een schip, toebehorende aan de schipper Cornelis Albrecht, waarmede zij van Engeland naar Vlaanderen voeren.*

Ten verzoucke van Cornelis Albrecht, scippere, compareren in persooene Matheus Neyts ^{26.}, boodsghezelle, oudt 47 jaren,

²⁵ Onderhavig nummer is een ongedateerde minuut. De aangegeven datum werd door ons als volgt berekend. Vooreerst blijkt uit de tekst zelf, dat het betrokken schip op de Dinsdag voor het Sint-Lucasfeest (18 October) werd gepraaid, alsook dat de getuigenissen hieromtrent ongeveer vijftien weken nadien, hetzij rond het midden van Februari d.a.v., werden geregistreerd. Wat het jaartal betreft, verschafft de aangegeven ouderdom van Willem Benson een kostbare aanduiding. In de voorgaande akte d.d. 10 December 1564 staat aangegeven, dat Benson toen ongeveer drie en veertig jaar oud was; in onderhavige akte daarentegen is hij ongeveer vijf en veertig jaar oud. Laatstgenoemd stuk kwam dus \pm twee jaar later, hetzij ca. 1566 tot stand. Een bijna gelijke aanwijzing wordt ons ook verstrekt door de opgave van de ouderdom van de bootsgezel Mattheus Neyts (zie volgende noot). Anderzijds is het weinig waarschijnlijk, dat Willem Benson zowel in 1565 als in 1567 een reis naar Engeland heeft ondernomen. In 1565 kan hij bezwaarlijk Brugge voor een geruime tijd hebben verlaten (zie hoger blz. 3-4) en in 1567 vinden wij hem op 28 Augustus uitdrukkelijk te Brugge vermeld (zie verder doc. nr. 11). Wij menen derhalve te mogen besluiten, dat de terugreis van Willem Benson uit Engeland naar Vlaanderen plaats had op Dinsdag 15 October 1566.

²⁶ Voorzeker identiek met „Matheus Neyts, oudt 45 jaeren,... boodtgheszelle... ende poorter deser stede (van Brugge)”, vermeld in een document d.d. 24 Januari 1564. Zie: Brugge, stadsarchief, *Overleg over de jaren 1563-1564*, nr. 108.

voorts Berthelmeus de Kyndren, spellemakere, oudt 27 jaeren, voorts Lambert Pieterssens, ooc spellemakere, oudt 64 jaeren, Guillame Benson, schildere, oudt 45 jaeren, ende Servaes Janssens, spellemakere, oudt 31 jaeren, dewelcke verclaersden by eede hemlieden wel indachtich te zyne dat alzo zy deposanten waeren in den scepe van den voors. Cornelis up yser van Lonnen omme te arriveren naer Vlaendren, dat 's Disendaechs vóór Sinte-Luuxdach, twelcke gheleden mach wesen omtrent 15 weken, 't voors. scip gheabordeirt zyn voor Quenenborch in Inghelant twee booten, vul volcx van oorloghe, commende uut zeker groot scip met drie meersschen, ghenaeamt *De Heet*, toebehoorende tzelve groot scip de coninghinne van Inghelant, welck voors. volck commende in 't scip van den voors. Cornelis naemen aldaer uute vier tonnen biers ende drie halfve vaten, voorts 16 stucken ossenvleesch, vier ofte vyf hammen, twee tonnen maleviseye, een hemde van den voors. Cornelis, scippere, een steene drinckcanne van denzelven scippere, voorts diversche victuaille van botere, caes ende broodt, weerdich omtrent thien scellinghen, ende voorts eenen crayhane up tzelve scip, doende voorts aldaer groot overlast ende hemlieden deposanten ende andren, up 't scip zynde, ghesleghen hebbende, verclaersende dat de voors. 3 spellemakers ende de schildere up 't voors. scip waeren als passagiers ende de voorn. Matheus als bootsghezelle.

Overleg over de jaren 1565-1566,
nr. 190.

10.

1567 April 28. — *Willem Benson en Willem van Meerbeke worden aangesteld tot voogden over Lucas, Nikolaas en Marie, de drie minderjarige kinderen gesproten uit het huwelijk van Allard du Pont en Elizabeth Ghyselin.*

Guillame Benson ende Willem van Meerbeke, juraverunt voochden van Luuc, Claeys ende Macyken, libri van Alaert du Pont by Lysbette filia Jan Ghyselin, uxori. Actum 28^{en} April 67, present: Lem, overzientre, Boullengier, Spaers, scepenen.

Weeskamer van Brugge, aantekenboek van eedsafleggingen door voogden over de jaren 1558-1576, blz. 45v.

11.

1567 Augustus 28. — *De weeskamer van Brugge machtigt Willem van Meerbeke en Willem Benson, voogden van de drie minderjarige kinderen van wijlen Allard du Pont en diens vrouw*

Elizabeth Ghyselin, om over te gaan tot de likwidatie van de boedel van de voornoemde Allard du Pont.

Actum den 28^{en} dach van Ougst 67, present : Despaers, raedt, Spaers ende Boodt, scepenen.

By overziendre etc. waren Willem van Meirebeke ende Guillame Benson, als voochden van Luuc, Claeykyn ende Maykyn, de kynderen van Alaert du Pont by Lisbette Ghyselin, zyne wive, gheautorizeert omme de voorn. Lisbette, als bezitteghe van den sterfhuuse van den voorn. Alaert, hueren man, up den staet by haer als hedent by eede gheaffirmeert, quite te mueghen scheldene, midts hebbende zuvere boven allen lasten van denzelven sterfhuuse, ten behouwe van elc van de voorn. weesen, de somme van 32 s. 10 d. 18 myten.

Weeskamer van Brugge, feriën over de jaren 1566-1570, blz. 47.

LA COLLECTION STEINMETZ A BRUGES

Au début du 19e siècle, après Waterloo, beaucoup d'Anglais gagnent le Continent, dont l'accès leur était interdit sous le Premier Empire. Ils viennent en foule à la découverte de l'Europe.

Sans doute le champ de bataille, tout frémissant encore du cliquetis des armes, auréolé de la gloire de Wellington, est leur principal objectif. Cependant l'Italie, la France, les Bords du Rhin, les Pays-Bas exercent leur attrait, traduit aussitôt en récits colorés où déjà résonne le lyrisme romantique.

A ce titre le *Journal de Voyage* de Robert Southey, en 1815, dont M. Cordemans a donné une excellente version, constitue un document savoureux. On y trouve pour Bruges notamment, une foule de détails pittoresques et une admiration sincère. La ville a gardé intact le décor médiéval et tout son prestige. « De geheele stad is echter een reek schilderijen », dit-il, et passant à Gand il ajoute : « Gent is veel minder indrukwekkend dan Brugge »¹.

Bruges compte dès lors nombre de visiteurs anglais. D'aucuns ont marqué leur passage par des œuvres dessinées,

¹ *Wij schrijven. 1815...*, Antwerpen 1947, pp. 27-29.